

konstante Karakter. Hos os, derimod, er Taagerne gennemgaaende kortvarige og har en uperiodisk Karakter, foraarsaget ved Vejrets hyp-pige Skiften.

— Den tyske Østersøkysts Morfologi er i de senere Aar behandlet af flere Forfattere. Dog bringer Martens' Afhandling meget nyt og interessant — ikke blot fordi der ikke tidligere har foreligget en Specialundersøgelse af den Kyststrækning, han har valgt til Genstand, men især fordi hans kritiske Sans og klare Virkelighedsopfattelse har ført ham til en selvstændig Behandling af adskillige Problemer, der har mere end lokal Betydning. Herhen hører især hans Behandling af Havets nedbrydende og opbyggende Virksomhed ved flade Kyster. bl. a. den dybtgaaende og skarpsindige Udredning af Landtangers Dan-nelse. Efter at have undersøgt det Kræfternes Spil, som i Nutiden ind-virker paa Kystens Former, gaar Forf. over til at behandle Kystens Udviklingshistorie siden Litorina-Sænkningen. Thi den fulde For-staaelse af Kysten kan ikke vindes uden at tage Hensyn til den Kends-gering, at det østlige Slesvig-Holsten ved Ancylus-Tidens Slutning laa mindst 20 m højere end nu. Litorina-Sænkningen fortsattes her ret længe, til Begyndelsen af yngre Stenalder, eller muligvis endog til Slutningen af Broncealderen. Derefter indtraadte en tektonisk Stil-stand, som endnu vedvarer. Havets Nedbrydning har siden trængt Kystlinjen endnu lidt tilbage, dog ikke mere end højst 600 à 800 m. Det er kun under østlige Størme, at Havets Nedbrydning er betydelig paa Slesvig-Holstens Østkyst; og den marine Abrasion naar kun til en Dybde af mindre end 10 m. Under Litorina-Sænkningen trængte Ha-vet ind i Fjorddalene; den senere Nedbrydning af Kysten og Opbyg-ning af Strandvolde har især præget Fjordenes ydre Dele. Sliens Ky-ster savner helt marint Præg, og Forf. opfatter derfor Slien som en Strandsø. Talrige Strandsøer og mange af Strandmoserne opstod ved Slutningen af Litorina-Sænkningen, da Opbygningen af Strandvolde var stærk nok til at holde Stand mod Sænkningen. De fleste Strandsøer eksisterede formentlig allerede ved Litorina-Sænkningens Slutning og har aldrig været aabne Bugter.

Gudmund Hatt.

Friedrich Mager: Der Abbruch der Insel Sylt durch die Nordsee. (17×26 cm., 199 S., 5 Kort). Schriften der baltischen Kommission zu Kiel, Bd. VI., Ferdinand Hirt. Breslau 1927.

Den Opgave, Forf. har stillet sig, er af geomorfologisk Art; men hans Materiale er ganske overvejende historisk, og hans Metode er historisk-geografisk. Han hævder meget stærkt, at dersom en Geograf paa intensiv Maade skal beskæftige sig med et Kulturlandskab, maa

han ikke forsømme det historiske Kildestof. Heri har Forf. utvivlsomt Ret. Og det Emne, han behandler, er i Virkeligheden af delvis historisk Art; thi kun gennem historisk-topografiske Undersøgelser lader Omfanget af Havets Nedbrydning i historisk Tid sig paavise. Udgangspunktet for hans Arbejde er en Kritik af Fülshers Afhandling „Über Schutzbauten zur Erhaltung der ost- und nordfriesischen Inseln“ (1905), hvor den gennemsnitlige aarlige Nedbrydning af Silds Kyster angives til en ret ringe Størrelse, hvorfor de af den preussiske Regering foretagne store og kostbare Kystværnsanlæg betegnes som unødvendige for Øens Bestaaen. For at bevise Urigtigheden af denne optimistiske Opfattelse har Mager foretaget en omhyggelig Gennemgang af trykte og utrykte Kilder til Silds Historie og viser, at Øen i historisk Tid maa være blevet stærkt formindsket; „die ganze Entwicklungsgeschichte von Sylt seit seinem Bestehen als Insel ist mit der Geschichte seines Abbruches nahezu identisch“. Fremstillingen har nogle Steder en polemisk Karakter. Den danske Regering angribes, fordi den stillede sig uvillig overfor Sildboernes Andragender om Skattelettelse p. Gr. a. Kulturjordens Foringelse. Geologiske Iagttagelser og Hypoteser vedrørende Landets Nedbrydning behandles i Kap. V. Forf. lægger megen Vægt paa Strand- og Klitinspektørerne Hübbers og Deckers Meddelelser om Betydningen af Sandrev og Grunde; de stærkeste Angreb paa Kysten sker ud for Aabninger i Sandrevet, gennem hvilke Bølgeslag og Strømninger ligesom koncentrerer sig mod visse Punkter. Derimod stiller Forf. sig kritisk overfor O. Jessens og andre faglige Geologers Teorier om Klitzonens Alder og Opstaaen — uden dog nærmere at udforme eller begrunde sin Kritik. Overhovedet er den naturvidenskabelige Side af Arbejdet forholdsvis svag.

G. Ht.

Wilhelm Credner: Landschaft und Wirtschaft in Schweden. (8°, 131 S., talr. Ill. og Kort). Schriften der baltischen Kommission zu Kiel, Bd. I. Ferdinand Hirt. Breslau 1926.

Den geografiske Videnskabs rige Blomstring i Sverige hænger utvivlsomt sammen med, at Sveriges Geografer har fundet frugtbare og mangeartede Opgaver indenfor deres eget vidtstrakte Lands Grænser med dets mange særprægede Landskaber. Til Gengæld har Sveriges Geografer gjort deres Fædreland til det bedst og grundigst udforskede af alle. Tyskeren Credners Bog bygger helt og holdent paa svenske Forskers Undersøgelser. Men Stoffet er blevet levende for ham ved Rejser og Studieophold. Han nærer en germansk Begejstring for Landet og Folket; Kærlighed til Emnet gennemstrømmer Bogen og er ikke dennes mindst værdifulde Egenskab. Forf. opfatter Sverige